

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 un an 20 cor. pe 1/2
 10 cor.; pe 1/4 de an
 1 cor., pe 1 lună 2 cor.
 lei de Duminecă pe an
 4 coroane. —
 Pentru România și
 strălătitate pe an:
 40 franci.

scrierile nu se napotază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INȘERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
 dată 14 bani; a doua oară
 12 bani; a treia oară 8 b.,
 de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
 înșertiunile sunt a se plăti
 înainte în Arad.

Scrierile nefrancate nu se
 primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul IV.

Număr de Duminecă

Nr. 44

Crisa liceului din Brașov.

Crisa liceului român din Brașov preocupă toată lumea românească din Ungaria și Ardeal. Mai ales pe cei de legea răsăriteană.

Nu fără cuvânt.

Căci liceul acesta este singura școală superioară românească de legea răsăriteană. Ne doare așadar pe toți, că gimnaziul acesta, care se avântase la nume așa de bun, încât străinul, guvernul țării însuși trebuia să recunoască superioritatea acestui institut chiar și față de cele mai multe gimnazii ale statului, este ajuns într-o crasă îngrijitoare.

Toți Româniți cei buni sunt îngrijăți de întâmplările, ce ni-se vestesc din Brașov. Bravul director al gimnaziului, dl Virgil Onițiu, a fost necesitat să demisioneze din postul său, eară corpul profesoral dela gimnaziu, școala reală și școala comercială superioară, în conferință comună, *unanim și fără discuțiune consimte* cu procedura dlui Onițiu care va să zică, *se identifică cu directorul demisionat*.

Faptul acesta e grav peste măsură. Și fiind-că gimnaziul românesc din Brașov e de mare interes obștesc pentru cultura românească din statul ungar, datorî suntem să analizăm rēul din toate punctele de vedere, să facem diagnoza boalei și să chibzuim mijloacele de însănătoșare.

Atât cuvântul, prin care directorul Virgil Onițiu în această calitate a sa își ia rămas bun dela corpul profesoral, cât și informațiunile noastre întemeiate pe observări îndelungate și obiective, ne indică lămurit isvorul rețelilor, ce bântue institutele culturale românești din Brașov.

Să facem așadar diagnoza acestor rele.

De un șir de ani în fruntea afațerilor bisericești din parochia Brașov-Scheiu au ajuns o seamă de oameni, cari, stăpâni absoluți peste sinodul parochial, au stabilit pentru acțiunea lor un scop precis și lămurit. *Averea enormă a bisericii Sfântului-Nicolae trebuie în primul rînd folosită pentru fericirea materială a parochienilor băștinași din Scheiu*, adică «a trocarilor», cum sunt porecliți acești parochieni.

Toată activitatea publică a conducătorilor de sub întrebare se potrivește principiului indicat.

Bétrâni Brașoveni însă, din cetate și din Scheiu, erau de o părere

cu totul opusă. Ei adică gândiau, că *fericirea unei părți dintr'un trup este condiționată de fericirea întregului*; că partea atunci slujește mai bine interesele sale, dacă îngrijește mai presus de toate de binele întregului.

Porniți din acest gând binecuvântat, bétrâni Brașovenii n'au înființat *instituțiunii de fericire pentru Româniți din Brașov*, ci au aprins o *făclie luminoasă* pentru fericirea *neamului românesc*.

Nu s'a stins nici astăzi gândul acesta mareș. Ci mai virtos o pleiadă întreagă de bărbați, inteligenți și buni, au susținut și susțin cu tărie ideea, că *averea enormă a bisericii Sfântului-Nicolae are în primul rînd menițiunea, să întărească tot mai mult instituțiunile culturale românești din Brașov*.

Iubirea de neam justifică mai presus de toate ideea aceasta. Ce-mi folosesc mic averile lui Cres, dacă neamul meu tânjește în chin și amar? Ești fericit, Române, că tu ai casă și masă bogată, dar frații ței plâng de miserie și dureri? Unul pentru toți și toți pentru unul. *Totul pentru națiune*. Dar cum așa? Când eu caut să grămădesc bunătați pe masa mea și frații mei duc lipsă și chin.

Iubirea de neam trebuie să îndemne pe fie-care Român cu inima la loc, ca mai presus de toate și *din toate puterile sale să slujească acelor așezăminte, cari au în vedere fericirea întregului*, căci ce fructe va aduce floarea pomului, dacă rădăcinile lui se usucă în lipsa de nutremēt? *Quid- quid agis, prudenter agas et respice finem*.

Conducătorii de azi ai Scheiului vreau să fericescă pe Scheiani cu averile Sfântului Nicolae. Contrarii lor însă zic, că averile acestea în primul rînd trebuiesc folosite pentru întărirea școalelor românești din Brașov, căci acestea sunt cetatea cea mare a neamului întreg.

Mai încape îndoială? Ar avé cineva obrazul să afirme contrarul? Nu poate fi Român adevărat unul ca acesta.

Dar nu numai iubirea de neam justifică principiul opoziției românești din Scheiu. Il justifică chiar și proveniența averilor Sfântului Nicolae. Nu bani din Scheiu au întemeiat averea aceasta, ci *donățiunii d'ale principilor românești*. Chiar la cumpărarea moșiiilor din România în timpul mai nou Statul Român a făcut ușurări și concesiuni imense bisericii de sub întrebare. Oare de dragul parochienilor din Scheiu? Nu. Ci pentru-că s'au avut în

vedere școalele românești, a căror înflorire e chestie de țarie românească.

Binele Scheianilor ori binele obștei românești. Eată esența conflictului. E mai presus de ori-ce îndoială, că *binele obștesc trebuie să învingă*.

Cele două curente au ajuns la ciocnire. Noi am prevăzut momentul acesta. Amicii nostri din Brașov de ani de zile se luptă în contra curentului dominant. Mulți Români buni de acolo însă n'au văzut clar situațiunea și au crezut, că prin înțrarea lor în rîndurile conducătorilor cu încetul vor puté slăbi intențiunile conduse de interesele locale și vor puté direge viața românească a Brașovenii în alvia binele obștesc. Așa s'au rupt de noi amici vechi și buni. S'au înșelat însă. Conflictul a trebuit să izbucnească și eată acum, falnicele institute de cultură românească au ajuns în crasă îngrijitoare.

Quid nunc?

Căci nu e vorba aci numai de directoratul școalelor de sub întrebare. Ci lupta între bine și rău s'a dat pe față și e chestiune de interes general pentru toți Româniți, ca binele să învingă și răul să cadă.

Ca totdeauna în desvoltarea ome-nească, lupta principiilor, pentru cei slabi la minte, se prezintă în cadrul unor întâmplări legate de persoane și, într'un orizon îngust, principiile nu se vęd de interesele aparente ale indivizilor. Noi însă ieșim din cadrul acesta îngust și numai înaltul interes al binelui obștesc îl avem în vedere.

Situațiunea e foarte grea. Suntem informați, că directorul Virgil Onițiu a pus chestiunea așa de inimos, că sanarea rețelilor e aproape imposibilă deodată cu rehabilitarea personală a Domniei Sale în scaunul direcțional.

O spunem pe față. Nouă mai ales ni-ar conveni, dacă factorii competenți ar ști să afle mijlocul, ca isvorul răului să fie secat printr'o procedură temeinică așa, ca directorul să primească satisfacțiune complectă, rămânēnd și mai departe în fruntea institutelor.

Se afirmă însă, că modalitatea aceasta e imposibilă. Dar directorul Onițiu n'a avut în vedere interesele sale individuale, când a ținut să arate lumii românești primejdia din Brașov. Cu atât mai virtos cei chemați trebuie să aibă în vedere numai *binele obștei*.

Corpul profesoral dela gimnaziu, școala reală și comercială s'a identificat cu directorul Onițiu. Este așadar imposibil, ca un membru al acestui corp didactic, brav și românesc, să se an-

gajeze la conducerea școalelor de sub întrebare, fără a fi primit mai dinainte garanța perfectă a tuturor condițiunilor, cari vor face posibilă învingerea curentului cu adevărat românesc în viața bisericii Sfântului Nicolae din Scheiu.

Nu putem crede, că organele competente pe motivele unei pretinse discipline, falsă și păcătoasă, vor impune școalelor din Brașov durerile peririi încete, dar sigure. Ci mai virtos ne place a spera, că părintele Metropolit Ioan se va nizuși a-și câștiga neperitoare titluri la recunoștința tuturor Românilor prin măsurile sale energice, cari vor opri pe loc curentul desastros dela biserica Sfântului Nicolae din Scheiu.

Suntem oameni. Oamenii sunt și conducătorii bisericii Sfântului Nicolae din Brașov. Să înțeleagă, că au greșit. În fața primejdiei obștești să-și calce pe inimă, să întinză mâna acelor, cari vreau binele neamului întreg și cu dinșii dimpreună ne vom bucura de bucuria obștească. Nu-i vom certa pentru greșelile trecute, ci mai virtos laudă vor rosti buzele noastre pentru dinșii. Că au fost așa de tari, de și-au învins slăbiciunea.

Așa să le ajute Dumnezeu.

Cele trei episcopate. După-cum spune «Pesti Napló» dela 7 c. în comisia bugetară a Dietei a venit vorba și asupra celor trei episcopate, pe care ar voi să le înșințeze Româniți gr. orientali. Ministrul Wlassics, scrie numitul ziar, s'a exprimat însă așa fel despre episcopate, că «le-a omorît temeinic»...

Las că nu se poate omorî decât un lucru ce are ființă, — dar și altfel nu s'a gândit nimeni, ca înșințarea celor trei episcopate să o facă atērnătoare dela bună-voința ministrului Wlassics.

De altfel însuși ministrul a zis că: «Inșințarea de noui episcopate e dreptul M. Sale». Se va gândi însă bine înainte de a-i propune ceva în acest înțeles. Va căuta mai presus de toate, dacă Româniți au bani, căci el din vistieria statului nu dă.

Dar dacă i-o porunci M. Sa?!

Vorbirea d-lui M. Veliciu ținută Mercuri în sala comitatului Arad.

Ilustrissime D-le comite suprem!
Onorată Congregație!

Ascultând frumosul discurs-program al H. Tale sub impresiunea principiilor ce sînt dezvoltat, viu și eu, în numele Românilor din comitat, să ne spunem cuvîntul nostru cu această ocaziune însoțită.

Oricari ar fi datele statistice în privința populației comitatului Arad, fapt e, că comitatul nostru este locuit în majoritate preponderantă de Români, ceea ce de alt-cum dovedesc acte oficiale absoțut autentice, numărul total al locuitorilor comitatului este 343.597, dintre cari Români sînt 208.957, iar Unguri numai 83.780.

Ilustritatea sa, d. comite suprem, este din acest comitat; o parte din viață, ea funcționar administrativ și mare proprietar, a trăit fiind în atingere cu Români; va să zică ne cunoaște.

Vei fi știind, Ilustrissime, din experiența proprie, că popor mai bînd, mai bun și mai cinstit, decît Români, nu există. (Așa e! Aplauze).

Istimpul acesta datoric cătră patrie și țiu cu neîmpătate, pînătoșe din greu contribuția în bani și sînge, fără murmur.

Măsur ne este ispită, că Români ne s'au aliat nict odată cu vrășnișii ferici; și a vîșat sîngele pentru lege și ordinea legă.

Cu toate acestea, camenii, — de cari sînt mulți în țara noastră, cu interese particulare, care numai așa lise par realizabile, dar Unguri și Români vor trăi în dragănie, pe noi Români ne au atîcaci în punctul patriotismului.

Am respins toaderuna astfel de atacuri, le respingem și acuma, și declarăm: că nu admitem să se atingă nimenia de patriotismul nostru; nu admitem, ca în statul ungar să fie cineva mai bun patriot decît noi Români. Aici, în pămîntul nostru, zăc osămîntie părinților, moșilor și strămoșilor noștri; aici zăc osămîntie de fraților și dilor noștri; mai toată gîla eacii stropită cu sîngele celor mai scumpeți ai noștri. Nu vom permite nict odată, ca viciet dușman să cales pămîntul patriei noastre, să pîngă rească memoriatele lub plor noștri.

Ca popor însă, avem pu noi mei datorici de implini, ei avem și drepturi, cari se cuprind în legea firă și drepturi înscrise în legea pozitivă. Acestea formeză postulatale noastre.

Postulate foarte modeste, cari foarte frumos încap în cadrul celor trei cuvinte atît de des amintite în vremurile din urmă și anume, în cuvintele: „jog, törvény, igazság”.

Acestea traduse în faptă, executate cu toată rigoarea și fără a gînd rezervat postulatele noastre se vor implini fără jigni rea dreptului altora. Căci nimic „killón” (deosebiri) nu cerem! (Așa este, așa este).

Ne-ara născut Români, Români vrem să și rămînem; ca Români vrem să ne dezvoltăm și afirmăm în patria noastră.

Cerem deci, ca dezvoltării noastre naționale în limba noastră maternă să nu ni-se pună piedeci. De aceea tot felul de tendențe îndreptate spre desființarea noastră ne vor face dușmani și ne pun în poziție de apărare.

Suntem cetățeni, cari cu avutele și sîngele lor contribuiesc la susțiuerea statului, fiind că legea ne impune sarcini, pe cari le suportăm, și le implinim cuvințios. Legea ne poruncește să ne dăm ostăș: o facem bucuras, pentru patrie. Legea ne poruncește să plătim dări; le plătim și dăm sfat și fratelui nostru mai slab, să și împartă malul și plăcînd contribuțiuene, să satisfacă cererilor legii.

Ei, dar legea ne dă și drepturi. Deci pretîndem, ca toate legile deopotrivă și indosebii leges despre egala îndreptățire a naționalităților să se execute cu toată rigoarea și în toată extînderea ei.

În considerarea drepturilor ce avem și a datorcițelor ce îndeplinem cătră patrie, cerem ca și Românilor să li se dea puțința de a lua parte la viața publică a statului pe toate terețele. Aceasta în proporțiuene numărului sufletelor și a dijăcii în bani și sînge, prestate pe altarul patriei.

Bată, Ilustrissime d-le, că modestele noastre postulate nu jignesc de fel excepționale exprimate prin cuvintele „jog, törvény, igazság”.

Ei, dară de aceste concepție s'a făcut și se face multă paradă căci: pînă acuma, cuvintelor frumos supătoare n'au urmat și fapte, ear vorba fără fapte este moartă.

Noi Români, Ilustrissime, te cunoaștem de băbat drept și energie, ear aceste însușiri ne înălțeser, căci ne îndreptățeser a spera, că frumozelor premisiuni vor urma și fapte corăspunzătoare, ne îndreptățeser a spera, că Ilustritatea Ta își vei afla simbiția în fapte mari, care să multimească deopotrivă și jastele noastre postulate.

Aceasta nu o cerem numai pentru noi, ci o cerem pentru toți d'opotrivă și deosebiri pentru binele și mărirea patriei, căci atunci va fi patria țara, cănd vor fi mulțumite toate neamurile.

Lucrînd, Ilustrissime, în această direcțiuene, îți vei asigura coroana recunoșterii în partea Românilor și la voi căștiga inimile, ear domn țara și mare este acela, care stăpînește inimile.

Sub impresiunea acestor sentiraente și speranțe, te salut Ilustrissime, în numele Românilor din comitat și îți doresc să trăiești în mulți ani, ca cu toții să ne vedem speranțele realizate (Luungi să trăiești!).

Prelat iubit.

Martî, în 6 Noemvrie n., despărțimîntul Chișineu al Reuniunii învățătorilor români gr. or. a ținut în orașul Giula adunare generală de toamnă sub presiunea d-lui învățător Stefan Leucuța. Din acest incident Presedanțier Sale domnului Episcop Iosif Goldiș i-s'au trimis de-acolo următoarele două telegrame de felicitare:

Învățătorii despărțimîntului Chișineu adunați azi (6 l. c. n.), în conferință, sărută călduros pe Ilustritatea Voastră și și exprimă încrederea și supunerea neclintită față de Ilustritatea Voastră.—Stefan Leucuța, președinte.

Publicul din Giula, intrunit azi (6 l. c. n.) din incidentul jubileului de 45 ani de activitate dăscălescă a învățătorului român Ioan Mărcuș — felicită pe Ilustritatea Voastră cu toată căldura inimii sale — Dukky, primar.

Dela instalarea fișpanului Aradului.

Rar un fișpan numit într'un comitat locuit de diferite naționalități a fost primit așa de bine ca noul fișpan al Aradului, Urbán Iván. Ungurii îl iubesc pentru-că e un bărbat plăcut ca înfățisare și om de cinste, ear celelalte naționalități pentru-că îl cunosc ca bărbat deschis, care spune ce gîndește și îi place și lui vorba lămurită.

Dintre momentele sîrbărit instalării lui în scaunul de fișpan mai însemnată a fost, fără îndoială, vorbirea celui sîrbărit, a noului comite-suprem. — După-ce mai întăiu a depus adecă jurămîntul înaintea congregațiunii, noul fișpan Urbán Iván a rostit următorul discurs-program de instalare:

„Din grația prea înaltă a preînălțatului nostru Domn și Regă și în urma încrederii Guvernului regesc ungar fiind numit fișpan al comitatului și al orașului Arad, după-ce am depus acum și jurămîntul oficial înaintea Prea Sîmătelor congregațiunii, îmi ocu locul de fișpan, rugăndu-vă să binevoiti să-mi ascultați și vorbirea-program”.

Spune apoi că n'a alergat după această slujbă și că va sta în capul comitatului numai cîtă vreme se vor pură intrupa ideile politice ale lui Széll, pe care și le însușește pe d'antregul și fără nict o rezervă. Între partidele ce stau pe temeiul transecției dela 67 va căuta să întărească înțelegerea, ear dela opoziție așteaptă să respecte constituția.

Urmeză apoi:

„Una dintre străduințele mele de căpetenie va fi, să respectez și să fac să se respecte drepturile diferitelor confesiuni; să cultivăm pacea și buna înțelegere între ele, ear în-

tre autoritățile civile și între cele bisericesti să se mențină și dezvoltate bune relațiuni.

Ca orice drept căștigat, așa și drepturile diferitelor naționalități le respectez, dorințele echitabile și drepte ale acestora le voi asculta, nu împotriva lor, ci cu ele împreună vreau să luerez, plecînd din presupunerea, că interesele lor particulare nu sînt în cadrul și organizarea statului maghiar național vor să le realizeze și reprezinte.

După ce declară că nu se va conduce în activitatea sa de poliție și privitor la slujbașii comitatului zice că s'ocotește pe această puși să slujească poporul, ear nu poporul pentru ei și că în privința politicele economice va primi sfatul Reuniunii agricole din comitat, sîrșește rugănd pe toți să ne elicine unii pe alții, oricari ni ar fi vederile politice, părerile și convingerile și să avem în vedere mai presus de toate binele patriei.

Vorbirea a fost adeseori intreruptă de aplauze sgomotoase.

A luat apoi cuvîntul protonotarul Schell, după care a vorbit el M. Veliciu. Publicăm în altă parte vorbirea frumoză a românului.

Un incident. Cănd dl Veliciu s'a ridicat și a luat cuvîntul românește, se auzi o voce răgușită „afară”. Era asosorul soției ofranse Bares. Români îl apostrofeseră ne toamă măgulitor, la ce acesta și trage capul într-o piciorare, dar Români nu i s'au bese pînă nu iasă dînsul „afară”. Altele acest domn este măbăncă pînă la comitatului și înșultă pe cei cari dăc pînă nict după pînă mile dela Crucea Alba n'a învățat minte.

Sedința s'a ridicat la orele 11.

A urmat apoi primirea urărilor de bine a diferitelor delegațiuni; după aceasta noul fișpan s'a dus la primărie, unde de asemenea și a dezvoltat programul de activitate, și a primit în urmă felicitările diferitelor delegațiuni.

Între delegațiuni, a fost și cea condusă de P. S. Sa Episcopul Goldiș, în fruntea membrilor consistorului, al eparchiei și al parohiei din loc.

În vorbirea sa de felicitare P. S. Sa a zis:

„Ca om să-cut în comitat, cunosci ne mijlocii starea populațiunii și ea fost funcționar al comitatului și al adunării destule experiențe pe cari să le valorezi în folosul poporului. Te salut eu atît mai mare bucurie, pentru-că cunoscînd vorbe publică a ac stău comitat poliglot, o să fi propoști autorul în țe eger în frățuși și a felicitări obședat. Să dăc D zeu să poști îndeplini cănd mai bine această misiune”.

La orele 2 a fost înălțat în sala „Crucea Albă”, unde pe lângă P. S. Sa Episcopul Goldiș au fost, dintre Români, vicarul V. Mangra, I. I. Pap. Aug. Hamsos, Ioan, Vasile și Aug. Belez, P. Truța, dr. N. Onco, B. Ciorogariu, dr. I. Suci, judele Galu, dr. Sever Ispravnic, G. Pu-caru.

S'au rostit discursuri multe.

Cu mai mare atențiuene a fost ascultat toastul P. S. S. episcopului Goldiș, carele spune mai înainte că deodată cu comite-suprem Urbán Iván intrase odinioară ca tineri în serviciul comitatului, aribi ca vice-notari, iar acum se întănesc ca șefi, dînsul a diocesei ortodoxe, ear Urbán Iván al comitatului. Speră că aceste vechi relațiuni vor facilita armonia concilierii pentru binele obșede. Apreciază apoi importanța funcționarilor constiționale cari pînă bună administrațiuene promovează interesele cetățenilor. Închiră pentru acștia și în special pentru primaru' orășenesc cel cu mîna de fer (face aluziune la severitatea primarului în oficiu) Salacz Gyula, decorat acum cu cel mai potrivit ord, cu ordul coroanei de fer și în onoarea vice-comiteului Dálnoky.

Lupta la comitat.

Sedința dela 8 Noemvrie.

Întăia sedința prezidiată de noul fișpan Urbán Iván, în sala cea nouă din foștul palat al Tribunalului. S. Unguri și Români sînt mult mai puținți ca ieri. Acuma în căt îi privește pe Români, din oricine s'au bătut stău întru Români nict n'au lăsat să treacă privilegiul fără a cere ca pe viitor să nu se mai neocotească zilele de sîrbători ale noastre Vicspanul Dálnoky a asigurat pe d-nul R. Ciorogariu și Dr. I. Suci că nict de astă dată nu din cearoșii ei din frățuși s'a pus congregația pe o țiu care noi avem sîrbătoare. Pe viitor n'fi cu toată luarea aminte. Interpelarea publică, ce era să se facă, n'a mai avut deloc.

Afacerile puse la ordinea zilei s'au men toate noted, afară de două. Și anume:

Rusu Șirianu s'a ridicat împotriva noului arunc de 10% ce s'a propus pentru a se sporî astfel fondul de pensie al slujbașilor comitatului. A amintit cum chieșed, înșuși d. fișpan a recunoscut etiam rea economică din comitat și a făgăduit a luereze pentru vindecarea răului. Noi, a nleși al Românilor, toți economi cari du greul vieții și eustia comitatului, nu primim noul arunc Mai ales că plătim d'ja c arunc de 40%, pentru a se acoperi furtăgurile săvîrșite de un slujbaș dela comitat.

Dálnoky, vicspanul, roșgă ca congregația totuși să primească noua dare.

Fișpanul constătat că nu se poate primi unanim propunerea, rîndușeși cele rea pe față.

Trăi Români — afară de președinte Moiso Boșan — au votat împotriva noului arunc. Ungurii au fost însă mai mulți, mai ales că dintre preșții noștri nict unul n'a putut să se lășdă; și astfel votul avea de plătit o dare nouă.

Augustin Beșor, învățător în S. Ana a luat cuvîntul și a cerut să nu se voteze nict un ban pentru înființarea unei școli comunitale în Agraș, comună curat românească, unde sînt școli confesionale bune și cu în șfătorii harnici, după cum a recunoscut pînă și inspectorul regesc. Școlă comunită cer numai Jucovici.

După ce a vorbit însă vicspanul, congregația a primit propunerea ca să a dea din foșdul pentru ajutorarea școlilor, 40 coroane, peși legea, după cum e arătat în Arg. Boșan, pravole ca în acest foșd să se „ajutorze” în șfătorii seraci și harnici!

Încolo nimic mai de seamă nu s'au întăruit.

Ultime știri.

Nouă luptă a Burilor.

Londra, 7 Noemvrie. Cu data de 31 Octomvrie i-se raportează din Maseru șgenției „Reuter”:

Numărul Burilor a unăși la grănița Bazuților crește necontenit. Lănc Ladybrand se afla o comandă de 1400 Buri. Orașul Vycksburg și împrejurimile se afla în mîni'e acestora. Buri cari au ocupat Vycksburg-ul, erau sub comanda lui Germanns Stein și la ce pare ei au jăfuit cu desevîșire marșzile aceluși oraș. Au luat jos sleep englez și l-au rupt în bucăți, ear acște bucăți le-au legat de cozile călăre. Au defînit pe un comerț în frunța englez, pe care l-au dus în tabăra bură, ca să-l pună înaintea tribunalului de rășboi. Toate armele și munițiile, cari Englezii le lășaseră în Vycksburg, Buri le-au luat în stăpînirea lor.

Cetatea noastră.

Cine-a voit vre-odată să știe, cum este Românul în durerile și în bucuriile sale, 'i-a căutat toate păsurile, tot elanul sufletului lui, și-a găsit, că *doina sau cântecul*, este izvorul de unde se desvălește toate simțirile lui.

Distinsul nostru poet Gheorghe Coșbuc, a intrat în măestre versuri sufletul Românului, din leagăn și până la mormânt; în lupta vieții, la joc, în câmp, la câmp — și pe câmpul de război, — cu gândul să ne arate nouă și străinilor, că în *doină* ne naștem, în *doină* trăim și 'n *doină* murim.

Noi am priceput pe poet și-l adorăm, că-i al nostru și un mare bine ni-a făcut aloatund în „*Doina*” sa icoana vieții nemurimului românesc.

De altfel tot ce-a scris el, — om de geniu și Român cu suflet mare, — lăi are temelie în *poesia populară*, mama tuturor scrierilor sale!

Străinul însă alt-cum l-au înțeles; ba unul din ei, cari nu-și puteau da seamă unde-i puterea Românilor și care-l avea nevăzută și nebiruită cetatea lor, se desmeticiră din zăpăceala de pân'aci, și zor înainte să ne spargă cetatea.

At noștri, la începutul asaltului, au ris în pumni zicându-și:

— Uite la acești Don-Quișoți nebuni, ce le ferbe 'n cap să facă!

Acum mai târziu, lucrurile iau cu totul altă față.

Străinul cunoșcă porțile cetății, și pe unde să străbată ca să ne robească.

El 'și-au zis:

„In doină stă puterea ta, Române!” Am aflat însă mijlocul să-ți repun capul.

„Voiu face o lege nouă, „pocăința”. Tu ești creștin bun. Dările sunt mari și grele. La popă prea mult te nerezzi.

„Voiu face eu, să-ți bag un spion în cetatea ta; ear tu-l vei crede și-l vei iubi. Te vei face „pocăit”, și ca

să ajung cât de îngrabă la asta, în doină-ți voi cânta cântarea „pocăinței”, îți voi făgădui raiul, fericirea vecinică, ca prin această să te prind în laț, și în colo ori ești păpușă în mâna mea, ori te prăpădesc.”

Străinul, cari au cugetat așa, au și pus în practică diavoleasca lor lucrare: pe isvorașul doinei, pân'aci împede ca lacrima, aruncă pe furis versurile „pocăinței”, ca să nu rămie curat sufletul nostru, ci să ne urim noi, unit pe alții, ear pe ei să-i iubim până la moarte.

Să ne lepădam de noi și de ai noștri și să-i îmbrățișăm pe ei și p'ai lor cu prefacuta lor pocăință.

Acestea apoi nu mai sunt nebunii Don Quișotiane, ci, durere, adevăruri înspăimântătoare!

Am aflat un asemenea spion în casa lui Vasile Fulge, țeran fruntaș în satul nostru.

Din fericire credința strămoșască trăește vie în sufletul lui și cu bucurie trebuie s'o spun, că nici el, nici alții de seama lui nu cred în minciunile „pocăinților”. Vorba e, că spionu-i găsit. Ear soldatul harnic al credinței lui Christos n'are teamă de el. Sunt însă și de-aceia, cari, dacă aud o cântare bisericască și melodia li-se pare frumoasă, — o învață bucură, fără privire la faptul, că oare cuprinsul cântării vătămă sufletul său și legea noastră strămoșască, sau nu?! Spionul din vorbă, ca să nu simțească poporul răul cel mare care-l amenință, se arată credincios, blând, bun, smerit, ear în faptă e dușman de moarte, care varsă foc după sufletul Românului, ca să-l ducă la rătăcire.

Se aseamănă lupului din poveste care tulbură apa mielului și tot el zicea, că de ce i-o tulbură pe-a lui?!

Pe Mântuitorul Christos îl fac asemenea oamenilor, cari apasă șiucid. Că ce alta reiese de pildă din versurile cântării lor a 7-a:

3. O, ia puterea lupilor

Și fii ajutor oilor,
Care stau în rătăcire,
Să vină la mântuire.

Care va să zică: Christos până aci încredințase biserica sa lupilor, dar' de-acum să n'o mai lase pe mâna lor!

Vedeți, Români, cum ese cuiul prin sac!... Asta-i credință? — Ba-l hulă împotriva lui Dumnezeu; îi lepădare dela fața lui Dumnezeu; e foc și pară, plâns și scrișnirea dinților!

Peste tot, cântările astea nu cuprind nici un înțeles; sunt însă în versuri, în formă de doină făcute, și cu toate că versurile sunt nu se poate mai rele și mai greșite, pot să înșele poporul și încetul cu încetul să ne pomnim niște oameni fără rost și fără vlagă în lumea aceasta.

Să luăm dar' aminte și să veghiem toți. În războaie spionii prinși sunt uciși. În cetatea noastră morală, spionul earăși această soartă trebuie s'o aibă.—Să stăpănim răul din temelie. Robi pecatului și mai ales ispiteli lui să nu ne dăm, că doar' „pocăința” lor cu versuri scrise de mâni dușmane, nu va orbi un neam de vulturi.

Tare este, ca stejarul, credința în sufletul nostru, ear' prorocii mincinoși nu ne vor lua credința și legea strămoșilor.

Coșbuc și noi, poporul, să doimim, că doina a noastră este, și n'o lepădam.

Curată o știm, și tot curată să rămână ea nepoților noștri,—că numai astfel „nimeni nu va strica cetatea noastră”.

Preot Al. Munteanu al lui Vasile.

Din Banat.

Un rău, care băntoia până acuma comitatul Caraș-Severinului era, că proprietatea posesorilor era atât de imobilizată, încât multe din proprietățile acestea nu aveau prin desființarea comunităților titluri limpezte. Când cumpăra cineva un loc sau o

casă, nu putea fi sigur că nu se va pune niște preste vre-o câte-va săptămâni cu un proces de revindicare care-l costa pe bietul cumpărător pe lângă enormele cheltuieli și proprietatea însăși. —

Dacă s'ar fi făcut înainte de aceasta numai cu un an o anchetă, nu știu dacă s'ar fi găsit treizeci la sută din proprietățile imobiliare, cari fie în total, fie în parte să nu fi fost contestate sau contestabile.

Câte procese au costat pe bieții oameni neregularitatea de mai înainte a posesiunilor, câte spese zădărnice, câtă pagubă, osteneală și suferință! Nu era zi în care să nu fie comisiuni judecătorești pentru conturbare de posesiuni.

Ce să mai zic de procesele, cari au obvenit din cauza căilor neregulate de pe hotare și a adăpătoarelor pentru vite; câte bătăi din cauza aceasta între oameni, urmate de procese fără de sfârșit!

Unii plăteau darea dela comunione desfășurată de zeci de ani, fără de-a ști că el plătește și porția fraților săi despărțiți cu averea de el.

S'a făcut o revizuire a foșiei cadastrale urmată de titluri în ordine și însoțită de planuri.

S'au trimis inginerii pentru măsurarea pământurilor și a ocupațiilor însoțite de o schiță de plan pentru fie-care posesor.

Toate acestea deci vor documenta din destul activitatea superiorității din fruntea comitatului nostru, prin a căror ordine s'au regulat posesiunile (posesorilor) amintite.

Nu-i vorba, se va mai ivi ici-colea câte o eroare, cu deosebire la foșia cadastrală, lucrată în multe locuri de oameni nepricepători; însă micile erori s'ar pute îndrepta prin d-nii notari comunali, dacă vor fi provocați la aceasta.

Un lucru ar mai lipsi, și anume: ridicarea de movile cât de dese pe marginea dintre hotarele vecine, precum și ridicarea de movile pe marginea dintre izlazuri și proprietari.

Când ca preot am făcut aceste observări, cred că nimeni nu mi va reflecta că am trecut peste sfera mea de activitate și mă amestec în lucruri lumești.

La locul acesta crei și aceea, că nu greșesc când îmi iau curajul a atrage atențiunea Ilustrității Sale Domnului comite suprem și vice-comite la morala, care ar trebui să se dea subalternilor dumnialor și anume:

Am observat, că Dumineca și în serbători d-nii primari și notari țin în timpul serviciului dumnezeesc ședințele reprezentiei

Dă-mi să-njur.

(Anecdota populară.)

Un Țigan cândva se duse
La popă din sat și-i spuse,
Că vrea să se spovedească
După legea creștinească:
— „Că doară i în poșta mea e,
Când Românii, mi-se par,
Z se el, obicinuesc
De se înșovăduesc.

Și ei nu-ș cred eu, vezi bine,
Mai ai dracul-i ca mine!” —
Popa l-a și pus îndat'
În genunchi și l-a 'ntrebat
Cu blândete, respicat,
Cam ce păcate făcuse?
Ear Țiganul pe rind spuse,
Câte găini a furat,
Și cum el s'o fost certat
Cu tete-so, al bătrân
Că-i luă pipa din stn. —
Mai spuse, cum altă-dată
Era cât p'aci s'o pată,
Pentru-că a injurat,
Fiind tare supărat,
Pe-un Român... dintr'un alt sat,
„Dar numai—în gând, părinte,
Că știam de mai înainte,

Z se el, că de m'aude, —
Românii mă rada, tunde.
Fără foarfeci fără briciu,
De rămân ca 'n palm'acii!”
După-ce a terminat
Țiganul — popa l'a dat
Canon, mă'năni trei sute,
Că are păcate multe,
Și crezu-i' de zis vre-o cinc...
— „Vezi aicia e aici!”
Zise ciora. — „Părintele,
Că eu păcatele mele,
Un crez' doar' de-am învățat
Și p'ucela l'am uitat...
Înșă știi ce te aș ruga?
Dă-mi să-njur, mâncu și gura,
De câte-ori vei pofti:
De sfinți, de duhuri, — ce-o fi,
Și să mor, dacă n'oiu ști!”...
Eusebiu.

VIRFUL SMEULUI.

— Legendă. —

Pe vremea lui Alexandru împărat, pe locurile noastre trăiau oameni cu un ochiu în frunte. Aceștia se nutriau cu scoarță de lemn de tisa, cu carne de animale și cu pește. La împăratul Astora îl ziceau

Cielop. El era un om înalt și spătos; dar era și mai frumos decât toți oamenii, de pe vremile acelea. Îi venise și lui vremea de însurat, precum le vine la toți oamenii, dar de însurat — nici vorbă. S'ar fi însurat el, dar nu 'și găsia după gândul său.

Odată mergând la preumblare singur și gic, eară că din marginea unei rîpi țepoșe îi reze în cale un om mic, cu trupul lat, cu burta mare și cu picioarele leocoșe, apoi avea o barbă ascutită, o gură mare și largă cu niște dinți lați și negri, cu nasul târtoș, fruntea eșită și cu urechile late și lipite de un cap lungăreț și pleșuv. Împăratul, cum îl văzu, se înspăimântă foarte, căci el nu văzuse nici odată un așa dobitoc. Dracul însă, — căci ăla era — viclean cum e, s'a apropiat de împăratul, și făcându-i un compliment până în pământ, se opri înaintea împăratului, rugându-l ca să-i spună, că de ce e așa de supărat.

— „Nu am nici un necaz în lume” — îi zise împăratul — „și apoi chiar de-aș și ave, ce mi-ar pute ajuta o neghibie ca tine?”

— „Nu te supăra, înălțate împărat, căci eu, deși sunt o așa schimonositură, dar am o putere mai mare și decât zece împărați ca tine; — de nu crezi, vino să facem rămășag.”

— „Bine, îi zise împăratul, ne rămă-

șim, că tu nu vei pute să-mi aduci o față așa de frumoasă, după-cum gândesc eu; de mult gândesc la însurat, dar, ca să-mi găsesc o față după pofta mea, nici poveste. Tot atâta pun rămășag pe o mie de împărați, că nu mi aduce nimeni așa cum gândesc eu.”

— „Nu-mi trebuie mie împărățiile tale, îi zise dracul, făr' să-ți dai sufletul, după ce-i muri, ca să fie de cumătru la soru-mea, căreia i-s'a născut chiar acum o față.”

— „Fie cum zici, căci și așa cred, că până-i lumea nu-i câștiga rămășagul.”

— „Dar unde să fie locul de întâlnire?” întrebă schimonositura.

— „În vârful muntelui din sus de sat, colea lângă Rebra.”

Schimonositura făcând un compliment până la picioare, se depărtă încetinel până la marginea rîpei, unde apoi se făcu nevăzut.

Peste vre-o câte-va zile, împăratul se duse până la muntele unde li-a fost pus locul de întâlnire. Cât ce ajunse aeolo, obosit de drum se puse sub umbra unui lemn crenguros; nu stete însă mult și i-se și arătă o față frumoasă ca o porumbiță și roșie la față ca o cireașă, în mână cu o coriță plină cu flori, cari de cari mai frumoase. Împăratul văzându-o așa de frumoasă, nu putu să nu-i graiască, și apropiându-se

comunale, unde poporul stă cu grămada la ușa cancelariei spre a asculta cele judecate și pe urmă a'și face fie-care isprăvile cu notarul și primarul.

Am observat, că în timpul serviciului dumnezeesc birturile sunt deschise, în care se petrec cele mai mari scandaluri. Un lucru acesta nepotrivit cu un stat creștin și cult.

Am observat, că în timpul serviciului dumnezeesc din Dumineci și sârbători se fac alegeri de suplenți și jurați comunali.

Am observat, că în timpul serviciului divin din Dumineci și sârbători se fac licitațiuni judecătorești și execuțiuni. —

Pentru sanarea acestor lucruri, cari vătămă adânc simțul creștinilor și tot atâta de nepotrivite pentru un stat creștin, cu insistență rog la locul acesta pe Ilustritatea Sa d-nul comite-suprem de Pogányi și pe Preacoronatul domn vice-comite Fialka a interveni cu puterea, de care dispun, spre a pune capăt la atare lucruri necreștinești.

Petriceanul.

Din Munții-Apuseni.

Certege, 20 Octomvrie 1900.

Onorabilă Redacțiune! Dați-mi voie a vă descrie un lucru plăcut și adevărat românesc, ce am văzut Duminecă în 15 Octomvrie v. 1900 în comuna Certege din Munții-Apuseni, unde credincioșii de ambele confesiuni gr.-orientale și gr.-catolice, împreună cu păstorii lor se aflau, adunați într'un loc, înălțând rugăciuni către Dumnezeu și anume în edificiul școlar nou edificat în comun; eată buna înțelegere ce face și cât de înălțător e a vedea frații la un loc, după-cum se cântă: „Ce e mai frumos decât a locui frații împreună“.

În comuna Certege sunt 243 case cu 1240 suflete împărțiți în gr.-or. și gr.-cat., formând majoritatea gr.-orientali, cari au susținut școala cu necazuri și neajunsuri, însă gr.-cat. au susținut școala de vr'o 3 ani, ocupând postul de învățător preotul; în Iunie 1899 venind în comună inspectorul reg. ung. și vizitând școlăle, le-a declarat necorespunzătoare și a amenințat, că dispune facerea unei școale comunale sau de stat, ce vîzînd preoții Constantin Cothișel și Iosif Arieșan au început a face cele necesare, ca să se alieze cu școala, prin ce să scape poporul de necazuri ce urmează cu facerea de școală comună.

Aprobând convențiunea forurile competente, în 3 Aprilie 1900 era pusă ziua de licitare pentru edificarea școlălei și senatele școlare erau îngri-

jate, că de unde să se acopere spe-sele, cari după planul și preliminarul aprobat erau 6740 coroane, însă ne-presentându-se nime ca întreprinzător, preotul Constantin Cothișel a luat asupra sa edificarea cu 5800 cor. cu condițiune să i-se solvească suma în 4 ani fără interese.

În ziua amintită la început s'a predat și colaudat în prezența dlui protopresbiter Romul Furdul și a poporului de ambele confesiuni noul edificiu școlar, edificat conform planului și ajustat cu cele necesare, de cari puține se află în munți; edificiul constă din o sală de învățământ pentru 80 copii, două odăi pentru învățător, culină, cămară, culină de vară, pivniță și lemnie, toate îngrădite cu pâlân de scândură și stâlpi de stejar, cari s'au prețuit în 6600 coroane, așa încât în 16 Octomvrie v. a. c. s'a și început învățământul în noul edificiu.

Faptele conducătorilor se laudă de sine. *Moțul.*

Probleme actuale în instrucție și educație.

Disertație citită de d-nul avocat Ilie Trăilă în adunarea învățătorească din Oravița.

(Continuare.)

Analitica aceasta în toate disciplinele de învățământ este o metodă introdusă în școlile mai altele de Germani, nu prea de mult, dar' de ajuns timp pentru-ca lumea să se fi convins — precum spune și D. N. Filipescu în cartea sa „Cătră un nou ideal“, că sistemul de învățământ atât de laudat din Germania a dat faliment. Legenda dascălului, care a învins la Sedan, s'a stins. Au isprăvit-o domni cu teoriile lor inculte. Din multe de toate ce a memorizat copilul sub joarda învățătorului, după-ce iese din școală și se apucă de plugărit sau de vr'un zădat, se alege cu nimic.

Se va zice, că trebuiește preparat materialul pentru școlii mai înalte. — Dar' nu recunosc îndreptățirea de-a mortifica copiii cruși fără excepție cu preparative pentru o carieră presuntivă mai înaltă, pentru-că dacă copilul își va alege o carieră de specialitate, la care are trebuință de largirea cunoștințelor speciale, acelea are să le câștige acolo, unde se propun studii speciale, ori dacă planul de învățământ pretinde aceste preparative, atunci să se facă selecțiune pentru cei ce vor să continue studiile, dar' pe cei ce se fac economi sau măiestri, ar fi bine să nu-i forțăm la cele ce nu le trebuie, dar' la cele ce sînt pentru exigența

vieții lor practice, să batem în loc, „Non multa, sed multum.“

Pentru a crește economi buni și măiestri buni, eu susțin că e de ajuns să știe copilul vorbi, citi, scrie și socoti bine și să i-se altoiască în suflet religiozitatea și onorabilitatea. Copilul are să fie inițiat în științele naturale și în istorie, dar' aceste discipline nu este necesar a se cultiva în stil academic, în care recad toate cărțile noastre de școală, că e păcat de timpul pierdut și de sucurile vitale stoarse din trupul bietilor copilași, că doară știm cu toții, că după-ce iese din școală nu numai că uită tot ce nu mai practică în viață, dar' duc cu sine cel mai nempăcat odii de școală, de învățător și de învățător în special, care ani de zile a fost torturatorul său. Astfel nu avem să ne mirăm, de ce poporul, și poate mai mult aceia din popor, cari au fost umblători la școală, sînt cei mai înverșunați dușmani ai învățătorilor și prețiașe munca văcarului și a purcarului mai presus de: at a învățătorului. Sigur că acești nemulțumitori se vor fi întrebând, care ce poate el folosi și practica spre binele său în viață, în lupta pentru existență din toate căte a învățat în școală cu atâta chin? ce a profitat mai mult decât cel ce n'a umblat la școală, ci a păzit turmele tatălui său?

Scrișoarea d-nilor? — nu; pentru-că gramaticilor noștri cu completa ignorare a legilor fiziologice, cari stăpînesc viața organică a vocalelor și consonantelor în toate limbile de pe lume, le place a sili pe copil să scrie după niște sisteme ortografice, cari nu pot intra în mintea lui și se combat cu ușurință de logica sa naturală și neîmbucărită de teorii și de anumite tendențe. Dacă nu-i ertat să scrie cum vorbește, cum pronunță, și într'aceia însă a uitat regulile complicate, ce i-le-a spus învățătorul, cum ciuda să aibă omul voie să scrie! Să scrie încorect! Pentru-că așa cum l'a învățat dascălul să scrie, adecă corect — el a uitat, a trebuit să uite, că uită sau nu știu de fel scrie corect după sistemele de până acuma nici oamenii inteligenți, dar' un plugar sau un maistor de rînd de unde să știe?

Dar' barem să citească ceva s'ar putea cere dela popor. Aș', — dacă n'ar fi cărturarilor noștri prea trufași și n'ar susține teoria, ce m'a obiectat-o și mie un recensent al încercărilor mele deposite în broșura „Simplificarea grafiei și ortografiei“, ce m'am permis a o împăriți anul trecut între d-voastre, că adecă „Aliud est latine, aliud est grammaticae loqui“. (Alta e a vorbi latinește și alta e a vorbi după gramatică, sau pe rom. Alta e a vorbi românește și alta e a vorbi după gramatică).

Chiar și numai în țesă pronunțată

această axiomă, trebuie să scandalizeze și revoltaze pe tot omul serios cugetător.

Citacul acesta îl iau d-lor din Quintilian și susțin, că acest mare învățat și pedagog roman ar fi recunoscut necesitatea de a avea o limbă a poporului și alta a gramaticii, și inteligenței. Domniilor fac însă o premisa cație necinstită în contul marelui pedagog Quintilian; pentru-că acesta în opul său „Institutione oratoria“ vol. I, cartea I, cap. constată la popor și la literați și în decurs la literați (multum literati) de pe timpul lui dese divergențe atât în ortoepică, cât și gramatică și cu părere de rău conchide: *Quare mihi non inv-nuste dici videtur, esse latine, aliud grammaticae loqui* (Drept mie mi-se pare nosimă zisa că alta e a vorbi latinește și alta după gramatică); el condamnă hotărît această duplicație pentru-că dănsul cu multă energie pledează pentru unitatea ortoepică și consonanțelor gramaticii cu graiul viu, când tot locul cită exclamă: *Quid enim tam necessarium quod recta locutio? Immo in haerendum ei iudicandum quoad licet, diu etiam mutantibus repugnandum; sed abditae atque abrogatae retinere solentiae ejusdem est, et frivola in perijactantia*. (Ce este mai necesar ca stabilitatea în vorbă, socot că avem să ne ținem de forma acceptată în cât se poate și ne ferim de schimbări, — dar ori-cine și încăpățina pentru forme uitate și scoase din uz, este un îndărătnic insolent și un pedant caraghios).

Ar fi bine să-și noteze aceste vorburi și cei ce pledează pentru dualism în limbă înțeleg abateră gramaticii de graiul general al poporului; — nu sînt însă părere cu aceasta și în privința lexică, să trecem adecă la estrem de a încheia calea neologismelor, îndeosebi ce privește cuvintele tehnice și de știință, ce poporul nu le are; dar a desprețui vorba locuită la Români pe motivul de puritate și de a considera evoluțiunea limbii în ce privește formele gramaticale generalizate, este desbina poporul de inteligență și a căde, cari duc la perire; căci precum cum Filibru folkloriștilor latini din Montpellier *Limba poporului trebuie să fie puncta morantă, ceea, care liberează de servitute și moarte!*

Marele pedagog Pestalozzi face o observație asemănătoare la adresa acestor folcloristi și zice: *Solche Menschen glauben selber auf einer Höhe und das Volk wohnt in ihren in der Tiefe, aber sie irren sich in beiden und wie armselige Affen durch die Anmassungen ihrer elenden Natur machen unfähig zu empfinden, dass sie selber auf Stolgen stehen und darum von ihren elenden hölzernen Beinen herabsteigen müssen*, și

de ea, o rugă să-i deie o floricea. Fata mândră și drăgostoasă îi îmbia corfa întreagă, rugându-l, ca pentru ea să-i deie numai zece ani din viață. Împăratul se învoi, și luându-i corfa, se miră tare de mirosul lor cel dulce. După multe povești, el o îndrăgi foc, și o rugă ca să-i fie soție.

Fata se învoi și făcînd un ospet mare, li-s'a dus vestea în lume. De atunci au trecut o mulțime de ani.

Schimocisitura veni ear la împăratul și-l rugă să se ție de cuvînt. Împăratul, de frică bucuros, îndată se prefăcu în smeu și de atunci locuiește până azi în muntele cu numele „Vîrful smeuului“, — de unde numai la o sută de ani odată ese afară, ca să mai vadă locurile, pe unde a trăit în dragoste și iubire.

(„Vîrful smeuului“ e un pisc de munte, ce se află spre nord d la Rebra-mare în comitatul Bistrița-Năsăud).

Bistrița, 1900.

De la alcătuirea de legende a lui

Th. A. Bogdan,
învățător.

Două Vulpi.

— Fabulă. —

Era într'o zi neguroasă, pe la prânzul mare. Cîteva găini, avînd în frunte cocoșul, din peș în paș, rîșcînd, ajunseră în fundul ogrăzii stăpînului lor. În apropiere era o vulpe, care de mult își tot cerca prada, auzînd desul cântat de cocoș, eși din pădure și, pîndînd se apropie de locul acela, unde-și visa masă întinsă și plină și în scurt ajunse. Ograda era îngrădită cu gard înalt, dar ici colo rîrit de dinții vremii. Vulpea se așeză lângă gard, unde era mai rîrit și unde nu multă trudă-i trebuia până a-și face strungă, deci încet și fără șgomot se apucă de lucru. Abia de jumătate isprăvi lucrul, când, tot de glasul cocoșului invitată și tot de același vis îndemnată, dacă nu și cu adausul unui ivor limpede și în celea din urmă un asterneut moale, din alta parte se ivi o altă vulpe și surprinse pe soră-sa cu — „Bună vremea, soro!“ Asta tresări și nu zise nimic.

— Ce faci, soro, lângă gard? — Întrebă ceea.

— D'apoi... soră dragă... vezi... mă luai la preumblare, ca să-mi revenesc ochii, fiind-că astă-noapte de fel nu am putut dormi și venind p'aci mereu, crede, așa mă încălzii și deci mă așezai aci la umbră...

nu, sub streșina gardului. Dar tu unde umbli p'aci?

Să nu credeți că nu se cunosc vulpile!..

— Îți mărturisesc sincer, că tot aceeași boală mă poartă și pe mine p'aci și așa dar, fiind-că viu de departe și prea încălzindu-mă, bine că ne totălnirăm, nici eu nu merg mai departe, ci rămân aci, de vorbă cu tine.

— Mai bine mergem de aci, să nu ne observe cineva, că...

Să se poată feri o vulpe de alta!..

— Ba, că bine i aci, e loc scutit. Dar de ce stăteai cu botul în strungă? — Întrebă asta, care vîzuse pe cealaltă rupînd vreascuri — de ce rupi gardul?

— O, soră dragă! Așa durere de măsele am! că trebuie, ca să-ni alin puțin durerea, să prind și să string cu ele ori-ce-mi cade nainte.

Mai vulpe una decât alta:

— Chiar din gură-mi luași vorba! Par'că suntem de-o mamă, că eu, poate măi bătrîna, când mi vine durerea în măsele, bună-oară acum, eu trebuie necurmat să prind și să string ceva în măsele.

Și ca să ajungă cu săvîrșirea unei alte strungi pe soră-sa, asta se apucă și ea a rupe vreascuri din gard, dar cu așa

întîmpe, că se făcu șgomot, încât cocoșul paznicul găinilor, înțelegînd primejdia de alarmă și hai! cu găini cu tot șbor, colorozind, de gîndia că i perirea lumii. Vulpilor încă, venindu-le miros de primăvăli-se scurseră toate balele, până ce ajunseră în pădure, unde se apucară la ceartă:

— Vezi, vezi, soro, cum te aduseră p'acatele și făcînd șgomot, imburdași masa prânzului!..

— Vezi, vezi, soră nesoră, cum tîci ești tu în fața mea, ceea-ce eu bine știu ce te doare!

— Oare nu puteai tu să intri pe strungă făcută de mine și să ne ospetăm amîndouă căci era din ce?

— Atunci să-mi fi spus tu mie, că masa-i încărcată, nu acuma. Mă toarna că numai pentru tine e tacăm și vrem să ajung eu la el, spun drept, pentru că vîzui necredincioasă.

— De acum să fim surori bune și credincioase: ori de unde și ori-ce, când vom împreună, să împărțim frățeste. Vrei?

— Dă-mi laba!

— Na! Serbus!

— Serbus!

Doi oameni astuși, avînd unul și celălalt scop, ajungînd la un loc, și cunoscînd

mai mult *mit gleicher Kraft wie das Volk auf feiter Boden zu stehen.* (Ei nu bogă de mamă, că umblă pe picioare și că trebuie să se coboare de pe netrebnicele lor picioare în lemn, ca barem cu asemenea siguranță, a și poporul, să poată sta pe pământ cum lăsat Dumnezeu!).

După-ce v'ar încomodat, am trecut cu lucrul meu, în care am plecat pentru principiul unificării atât în scriere, cât și în gramatică și nu mi s'a dat privilegiul a reflecta celor ce se opun acestui curent și celor ce se trântesc doară de opunția celor cu dualismul în limbă, — mi-am ținut de detorință patriotică a reveni asupra acestei chestiuni, a stăt mai mult, că eu socot regularea ortografiei și gramaticii—procesul-verbal al limbii vorbite — de chestie națională; „Limba și nația cu același pas pășeste”, a zis cu 100 de ani mai înainte compatriotul nostru Paul Iorgovici în cartea sa „Observații de limba românească”, Buda la 1799, și rezolvarea nu se poate amâna încă pe 100 de ani, cum este onorabilul meu recensent; pentru-că suntem chiar de ris și de poveste, d-nilor, și la străini cu ortografia și ortoepica noastră — *eine herrorsträubende inconsequens* (o consecvență oribilă) — ne aruncă în fața lui Kestner în foaia tipografilor din anul curent. (Va urma).

Din suferințele Burilor.

O doamnă din societatea aleasă a Burilor a trimis de curând presidentei „Ligei de pace” din Țările-de-jos o scrisoare, care descrie un tablou înfloritor al suferințelor Burilor și mai ales ale femeilor și copiilor. Despre partarea din cale afară nemiloasă a Englezilor în Transvaal și despre moartea tristă a Burilor, amintita scrisoare de următoarele amănunte:

„În numele poporului meu îți măltănesc pentru marea iubire, ce o păstrezi față de noi! Suferințele noastre sunt înfloritoare. Statul Oранже și țara Transvaalului sunt pustii, și pretutindeni se văd numai ruine. Soțiile prizonierilor sunt despoiate de tot ce aveau, ele n'au nici locuință, nici haine și mor de foame. Me'mbat este cu nepuință să scriu toate, ce se întâmplă aici. Romanii cei vechi pentru uzul f'le grele nu aveau pedepse, deoarece-ce avari faptele erau prea fioroase, și ei nu credeau, că omul poate seviri așa ceva.

„Aici însă, eu sunt martoră, că compatrioții mei, nu numai bărbații, ci și copiii și femeile,—sunt mai rău tratați, decât canii. Și dacă împărații Rusiei, Germaniei și Austriei ar ști ce lucruri înfloritoare se văd zilnic aici la soldații, cari se luptă,

ei soldații cari atacă un popor, ei nu ca domnitorii, ei ca oameni și-ar ridica glasul pentru scutul femeilor și al copiilor brutaliștii.

„Noi femeile lucrăm aici cât putem, dar 6000 de mile ne despart de Europa. Scrierile noastre înaintea de a sosi la d-voastră, trec prin censură și aceasta costă timp. Eu vă rog, în numele lui Dumnezeu, să nu vă lăsați până-ce nu ne veți fi ajutați! D-voastră n'aveți ideile despre suferințele noastre. Nu este oare lucru înfloritor, când copil de 9 până la 14 ani sunt răpiți de la mamele lor și sunt trimiși în țara Basuților în lagărul Englezilor?... Și spre ce scop? Dumnezeu singor știe! Și ce ne așteaptă în viitor?

„Căfferii văd toate, ce fac Englezii cu noi, și folosesc privilegiul pentru a se arăta dușmani față de noi. Căfferii, sub conducerea căpitanului lor Lewellyn, au zugrumat 17 femei; fete de 8 ani au fost siluite de soldații engiezi și Căfferi. Toate acestea se întâmplă fără să se audă, că făptuitorii au fost pedepsiți... Înainte cu câteva zile sosi la mine din statul Oранже d-na Van Vuron de Wepener. Era pe la 10 ore seara. Autoritățile militare îi porunciră să se urce dimpreună cu nepoțului ei de 12 ani într'un delezanț, fără să-i permită a și lua ceva haine sau banii. Copilul ei de 14 ani a fost dus în țara Basuților, bărbatul ei și copilul mai mare au fost trimiși pe insula Santa-Elena în grea robie; un alt copil al ei a fost omorât la Ladymith. Când ea se urcă pe corabia la Capatadt, un ofițer îi zise: „La vezi să pleci de aici numai decât” și așa a trebuit să stea într'un oraș străin fără un ban și fără bagaj.

„Eu am fost atât de fericită, că i-am putut da adăpost, dar ce va fi de ea mai departe? Un Bar dintr'un district aproape de graniță și a luat concediu pe câte-va zile să și caute familia. Când sosi acasă, află pe mica sa copilă lângă apă plângând că-i va pași dela ea și căea mort fiul său, ceva mai departe soția lui zugrumată și tăiată bușii și la băș parca era firea lui mai mare măcelărită în mod neomenos. Burul se oănase la comanda militară engleză, dela care căpă a următorul răspuns: „Noi nu putem înfrână pe Căfferi”...

„Mă rog, însă odată, să faceți ceea-ce eu nu pot, spuneați la lumea largă suferințele noastre, apelați la inima omenească, cereați a mișca femeile, ca să participe și ele la durerile surorilor lor, al căror martiriu numai mai târziu se va pute ști cu de-amănuntul!”

de mirare iuțimea alergării și învâlmășagul furnicilor, cum dau una peste alta, pleacă înainte, se întorc, earșii pleacă înainte, se rostogolesc și cad, se îngrămădesc fără rost și aleargă nedumerite și cu firea pierdută.

Așa a fost la Plevna, după căderea ei. Era un vălmășag, de nu puteai să-i mai dai de căpătâiu.

Ici batalioane alergând cu muzica în frunte, chiotind și dând peste căruțe cu răniți, răsturnându-le peste morții adunați grămadă, dincolo păleurii de roboții turci, pe drumuri tunuri stricate, pușci aruncate, cai morți, boi trăgându-si sufletul, căruțe răsturnate, răniți tirindu-se piatre oldați de pază, vite speriate, dând peste batalioane, vizitii mânănd caii în fuga mare, femei tipând și căutându-și copiii, bătrâni răsturnați de mulțime, și toți se împingeau, se striviau, neștiind de unde vin și unde se duc, și era țipet, și răcnet, și cântec de muzică și chiot, și vai de lume.

Și alergau ofierii, călcând lumea în picioare, ca să dea porunci și să liniștească lucrurile, și le încurcau și mai rău; și Cazacii b'ți băteau cu patrulele pușcii și'n dreapta și'n stânga, plesnau cu biciul în mulțime călăreții de pază, veniau cu vuet

Comoara de aur.

—Povește igienice și de scăparea vieții, scrisă pe înțelesul și pentru folosul țăranului român. —

De
Iuliu Bugnariu Sălăntănuț.
Motto: Sănătatea până la un punct este în mâinile noastre.

(C. Șt. S.)

(Continuare.)

Înădușirea prin șirangulare (spânzurarea). Moartea indivizilor înădușiți prin spânzurare, zugrumare, îndoparea gării etc., întotmai ca și la înecății în apă, o cauzează închiderea aerului de plămâni. În atari cazuri lucrul cel dintâiu este, a tăia îndată funea, sau șenura (frânghia), sau cu ce a fost spânzurat, și a-o îndepărta dela grumazi. După aceasta trebuie să îndeplinim repede încercările de rededeptare, pe cari le însirăm aici: Pe nefericit îl desbrăcăm de toate hainele stringătoare și-l punem într'o așa poziție, ca capul să zace sus și picioarele să atârde jos. Făța o stropim cu apă rece, gura și gâtul le curățim, frecăm încetinel grumazul și locul inimii, ear gâtlanul îl gădălim cu o penă muiată în oleiu.

Dacă încercările au reușit bine, atunci tractăm locurile strinse ale grumazului cu cataplasme (legături, Umachlag) de oțet și apă vântată, mai târziu cu o unsoare simplă.

Lucrul de frunte însă totdeauna rămâne lășarea de sânge, aceea însă e iertată să o îndeplinească numai un specialist (medic).

Trăsnirea sau lovirea de fulger. Pe cine l'a lovit nemijlocit fulgerul, acela în aceeași minută poate căde mort. Dar sunt cazuri, când fulgerarea cauzează numai moarte parută, un fel de înădușire. În atare caz trebuie să aplicăm aceeași procedură, pe care o-am amintit la spânzurare.

Inghetarea, degerarea. Dacă cineva este expus timp mai îndelungat la frig foarte mare, de regulă cade în amețală și în somn nelăvins. Pentru aceea tot individul, care este nevoit a sta la loc rece să se nănușească a îndepărta pericolul și a rămâne treaz — prin mișcare corporală energică și continuă. Pentru că, dacă prin mișcare corporală pateru că ori prin refugiarea sub adăpost domol, nu poate delătura dela si e somnul și pericolul înghetării și ca furt; nu l'învinga, în curând adoarme și preste scurt timp poate urma moartea.

În tot cas l'insă trebuie să încercăm scăparea vieții. Pe nefericit să-l transportăm în localitate acomodată, lășându-i capul descoperit, încovoindu-i singuratecele părți ale corpului. Dar cu îngrijire, pentru-că părțile corporale înghetate (degerate) sunt foarte frângibile. După aceasta să-l desbrăcăm repede, și culcându-l, să-i frecăm

corpul cu zăpadă sau cu vestminte udade în apă proaspătă, ear preste câteva minute după aceasta, dacă și-a venit în fire, putem întrebuința apă mai călduță.

În timpul (sub durată) acestei măsuri de scăpare, nu este iertat să încălzim localitatea, ci trebuie să o îndeplinim aceea în loc rece. Numai după-ce s'a moderat țepenirea corpului și s'a restabilit viața prin frecare, — trebuie cu încetul să așezăm pe înghetată (degerată) în chilie cu aer mai cald și-i dăm să beie ciorbă caldă, vin încălzit ori un theiu ușor pentru asudare mestecat cu romoniță ori cu soc.

Când li este înghetată (degerată) unul sau altul dintre membre (deget, ureche, nas), să-l conducem în chilie rece, să-i frecăm membrul degerat cu zăpadă, sau cu apă de gheață până atunci, până când dispăre țepenirea și și recăștigă simțirea. Dar și după-aceasta este a se îmbrăți cu vestminte udade bine în apă rece, și a se spăla din când în când cu spirit de canfor sau cu altă fluiditate spirtuoasă.

Înădușirea cu gaz de cărbuni. Inspirarea de acid carbonic și carbon-oxid este stricătioasă, ba ne poate cauza chiar și moarte. Dacă cineva se află în atare loc, unde sunt îngrămădite aceste gaze (casă mică, îndesuită afară din cale, florii multe, în colar, isvor de vin, băi, peșteri, arderea neperfectă a cărbunilor în cuptoarele, încălzirea euptoarelor noue de lut și alite), — capătă durere de cap, răsuflă cu greu, se pare că e mort; deci să-l transportăm repede la aer proaspăt, să-l desbrăcăm de vestminte, să-i stropim față cu apă rece; să-i frecăm mâinile și picioarele, să-i gădălim nărilor; la picioare trebuie să-i punem aluat de muștar pregătit din apă și făină de muștar, sau hrean zdrobit mărunț. Îndată ce și-a venit puțin în fire, să-i dăm vin, spirit, aether, picuri de ale lui Hoffmann. Mai târziu li putem da beuturi răcoritoare d. e. apă cu vin ori cu oțet bun, sau apă proaspătă și curată; față, tēplele, pieptul să-i le spășăm cu oțet sau cu apă oțetoasă.

Speciile de gaze (mai virtos hidrogenul sulfuric) ce se revarsă din retererăzi, canaluri, scursura cloacei, cu deosebire cu ocaziunea curățirii acestora mai că pot cauza înădușire. În atare caz trebuie să aplicăm următoarele proceduri salvatoare de viață: pe nefericit trebuie să-l ducem la aer curat, să-l stropim cu apă rece, să-l facem să inspire var de chlor amestecat cu oțet, acoperit fiind pe cap cu ceva haine.

Dacă casualmente cu ocaziunea curățirii retererăzii ar fi înghițit ceva și din cuprinsul retererăzii, trebuie să-i dăm medicină de vomat.

de și intențiunile unul altuia, dar în credința că nu și le cunosc, se feresc unul de altul, fie-care cercând a și trage focul la oala sa, fie-care dorind singur numai să se unșă pe buze, singur numai să și câștige până în pălărie... se reintore ambii cu buzele umfate, cu pălăria trasă pe ochi, cu ghiață în sin, înghițind noduri seci; până când, așezându-se, puteau să ajungă barem la rezultatul: să bea apă limpede de isvor, limpede și rece, care nici pe inima goală nu-i strică celui sănătos și'n stare normală...

G. Bodnariu.

POVESTEA

Unei Coroane de oțel.

(Restatornicirea Domniei românești și războiul nostru pentru neasternare.)

Scrisă anume pentru țăranime.

De

GEORGE COȘBUC.

Domnitorul.

XVI.

Dar grijile, cari L'au muncit după căderea Plevnei

Când ai scormonit un furnicar, și-e

în goana cailor tunarii cu tunurile și nu se uitau peste cine dau. Ear cine era răsturnat, acolo rămăsea, și treceau peste el, și cădeau clae peste grămadă cu toții.

Nici a doua zi, nici a treia zi nu s'a potolit învâlmășagul. Toate oștirile se îngrămădiseră în Plevna; oștirile lui Osman și locuitorii turci ai orașului mai sporiră furnicarul. Erau vr'o două-sute-două-zeci de miș de oameni, toți cu capul pierdut, unii de bucuria biruinței, alții de zăpăceala robiei.

Împăratul Rusilor a plecat a treia zi după căderea Plevnei, spre București. Marele Duce a patra zi cu toți generalii ruși, și au lăsat pe Domnitorul nostru singur, să facă rânduială în amarul acela de amestecătură de oameni.

Trei luni cât a stat El la Plevna, cărmuind luptele și stăpânind tabăra, n'a avut atâta de lucru și atâta bătae de cap, ca acum.

Două săptămâni a tot alergat și a pus la cale lucrurile și de abia a isprăvit.

Trei grijii li erau mai aproape de suflet. Ce să facă de acum cu oștirile românești,

cu roboții turci și cu răniții.

De oștirile Rusilor n'avea să mai poarte grijă. El a fost chemat de Ruși să ia comanda și peste ei până la căderea Plevnei. Acum, El nu le mai era Căpetenie, ear Țarul putea să și trimită oștile unde o voi. Și le-a și trimis într'alte părți să se lupte.

Grija o avea numai de oștirea noastră. Se frământa cu gândul s'o trimeată de acum la Vidin, ca să-l bată. Era însă târziu în iarnă, spre Crăciun, viscol și vreme aspră, podul peste Dunăre rupt și hrană nu se găsea. Puținica oștire, ce plecase mai înainte și bătuse Rahova, stetea întroenită de zăpezi.

Grija roboților turci o lășase Rușii, toată, pe seama Domnitorului. Erau vr'o patru-zeci de miș de oameni. Nu era nici hrană pentru ei, nici locuri de adăpost, nici lemne de foc. Trebuiau duși, rind pe rind, la Turnu-Măgurele, ca să robească până la sfârșitul războiului în țară la noi și în Rusia.

Dar dusul lor cerea pază de oști merinde și trudă. Rușii nu s'au mai gândit la nimic, i au lăsat pe capul Domnitorului, să-i ducă unde-o ști și cum o ști.

Răspuns la „un răspuns.“

La rubrica aceasta a „Tribunei Popului“ dela 4 Noemvrie a. c., subscrisul, ca din senin mă ved atacat prin o declarație, iscălită de fiitorul meu „coleg“ in preoție, Ioan Morariu, scriitor la Consistor.

Atacul și insulta mi-se aduc pe cuvânt, că eu aș fi pus la cale publicarea, într-o foaie din Timișoara, a unei corespondențe, iscălită de „Un Român adevărat“, pe care eu ci-că l-aș fi angajat de „advocat“ in cauza alegerei de preot in Micălaca.

Bănuiala d-lui Morariu e neîntemeiată, ear aserțiunea dănsului, că prin mine s'ar fi comis lucrul, cel puțin necuviincios, de a fi dictat in peana „adevărului Român“ neadevăruri și insulte la adresa contra-candidaților sei (al subscrisulului), o declar, cu toată hotărîrea de o minciună, care caracterizează urt pe tinărul Morariu, care acum începe a și face cariera.

Sunt preot de 24 ani; tot-deauna am umblat cu visirul deschis și mărturie despre purtarea și pornirile mele, nime alții nu sunt mai chemați să spună, decât chiar bărbații grapați in giurul „Tribunei Popului“, cu care până aci am mers împreună și la bine și la rău. De aceea trebuie să mă mir, cum de acum, se chiar și la rubrica „Din public“, se dă voce unui tinăr de ori de alaltăeri să mă invinuească până și cu aceea, că aș amesteca in discuție până și numele bunului nostru episcop diocesan.

Pe un „Român adevărat“ din fiuica timișoreană nu-l cunosc; despre cuprinsul corespondenței de sub întrebare n'am avut nici o cunoștință prealabilă.

Este deci absurd a-mi atribui mie paternitatea corespondenței in chestiune.

Eu nu sunt avisat la laudele acelei foi, al căriei corespondent numai un răuvoitor al meu a putut fi.

Făcând această solemnă declarație, las la apăsarea On. public să judece, oare meritat-am ori nu insultele și epitetele d-lui Morariu, candidat la preoție.

Vasile Olariu,
paroh in Zărand.

*) Așa e, dar coloanele unui ziar nu pot fi închise dinaintea chestiilor, ce se discută in public. — Red. „Trib. Pop.“

Și așa a trebuit să rupă din ostirea noastră o parte, ca să care robii. Porniau pe robii câte două mil, câte cinci mil de odată, ear ca strajă pe cale, plecau călărași și dorobanți câte-un regiment ori două.

Cât amar au mai suferit acești robii, cei mai mulți goi și fără bucăciță de pâne, drum de cinci zile in puterea iernii! Și cât au suferit și flăcăii noștri, siliți să care robii pe o vreme grozavă, cum se pornise atunci.

Și altă grijă și mai mare o avea Domnitorul cu răniții și bolnavii. Erau și Turcii vr'o zece mil, și de al noștri, Ruși și Români, pe atâția. Și nu erau căruțe ca să-i ducă la Măgurele, și nu erau doctori și hrană; nu erau lemne, nu erau haie de învilit.

Dar, cu încetul, Domnitorul Carol le-a dus la plinire pe toate. El n'a voit să plece din Plevna, până-ce n'a văzut la adăpost pe toți robii turci, pe toți răniții și bolnavii, și a plecat cel mai de pe urmă din Plevna.

Cu câtă alergătură și cu ce bătaie de cap le-a dus la plinire pe toate, numai El și Dumnezeu o știe.

(Va urma).

Din public. *)

In Nr. 40 și 42 a. c. a „Trib. Pop.“ preotul celibe gr. cath. din Cetea Petru Raica, răspunzând la răspunsul meu din Nr. 36 a. c. deaparte, produce nește acte conținând cele mai mari neadevăruri, după-cum se va vedé din documentele de mai la vale, de altă parte, mă inegrește in tot chipul prin mistificarea adevărului așa, încât mie și celor de pe aici, cari cunosc adevăratele lucruri, ne vine a crede, că tot ce se scriu prin foi: corespondențe etc. sunt numai mistificarea lucrurilor adevărate.

Dar ca On. Redacțiune să știe cui să creadă și cum să informeze marea publică, produc aci 12 documente oficiale și private ș. a.

1. Sub Nr. 5823/897 al judecătoriei din Aiud, preotul celibe Petru Raica din Cetea e judecat la recunoașterea de fiu a pruncului Valeriu născut in Cluj in 18 Oct. 1894 și la solvirea a 8 fl. lunar întreținere timp de 12 ani (Nicoie Maria, servitoare, — ca mamă)

2. Sub Nr. 36 din 1900 al matriculei civile din Cetea a născut Oancea Amalia un prunc cu numele Iustin in 14 Oct. 1900.

3. Sub Nr. 45 din 1899 al matriculei civile din Cetea a născut Oancea Amalia o fată cu numele Otilia in 16 Sept. 1899.

4. Sub Nr. 16 din 1898 al matriculei civile din Cetea a născut Oancea Amalia un prunc cu numele Traian in 12 Martie 1898.

5. Sub Nr. 2608 din 1900 al oficiului comunal din Cetea primăria comunală adevărate oficiale, cumcă Oancea Amalia e aplicată ca „garda-essazon“ la preotul gr. cath. din Cetea Petru Raica, din anul 1897.

6. Moașa comunală din Cetea, Paraschiva Gârlea, adevărate înaintea martorilor Ioan Bota și Chiprian Dărămoș, că a fost chemată de părintele celibe din Cetea Petru Raica ca moașă la 3 prunci al găzdoasale și că dînsul i-a și plătit pentru acest serviciu.

Minciuni vorbește, că l-aș fi luat de de gât, minciuni că pe tata l-aș fi bătut, minciuni cu fondul corului, care e manipulat de cassari, minciuni cu jurământul strîmb pentru cei 300 fl., pentru cari îl vom trage la judecată. Deasemenea și cu servitoarea aceea, pentru care încă vom face asemenea.

Din toate acestea se poate vedé lămurit, că eu am spus purul adevăr și cele ce a scris preotul Raica, nu corespund adevărului. Deci eu cu astfel de creaturi, cum e acest celibe, care voește a seduce publicul cu sofisme, nu mai stau de vorbă, căci a vorbi atâtea uscături, numai cel îngrasat de alcool e in stare.

Eată conducătorul poporului! Serman popor, cum se folosește de neștiința ta spre a adeveri că ce e alb, nu e alb, ci negru et viceversa.

Eată marea Români și procesele-î naționale!

Eată o viață rodnică in fapte morale, care consună cu chemarea unui preot celibe. Deci dacă asta e chemarea unui preot, atunci nu rămâne alta, decât să dăm la o parte întreagă religiunea.

Cetea, la 5 Noemvria 1900.

Ioan Frâncu,
preot gr. or

Documentele produse de dl Frâncu ni-au fost arătate in original.

Când prin aceasta încheiăm discuția, ne place a crede, că gravele arătări din documente vor preocupa pe consistorul din Blaj, care nu poate să lase fără cercetare asemenea lucruri ce taie adânc in morala publică.

Redacția.

*) Pentru cele cuprinse in rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

PARTEA ECONOMICA

„Reuniunea economică din Orăștie“

Va împărți in adunarea sa generală pentru anul de față, între membrii săi următoarele premii:

I.

Două premii de 10 cor in aur, pentru acei membri ai Reuniunii, cari vor dovedi, că au pus de nou in primăvara anului de față cel puțin 50 de altoi in grădinile lor.

II.

Un premiu de 10 cor. in aur pentru acea școală de pomi, respective pentru acel membru al Reuniunii care va dovedi mai mult spor in anul de față in o asemenea școală.

III.

Cinci premii de câte 20 cor. pentru acei membri ai Reuniunii, — de aproape sau de departe — cari vor dovedi, că și-au cuperat in anul acesta câte o vițelușă de prăsilă de soiu curat Pinzgau sau Bern.

Ședința comitetului.

Sâmbătă in 27 Oct. n. comitetul „Reuniunii Economice“ a ținut ședința sub președința d-lui Dr. Ioan Mih. Din hotărîrile ședinței scoatem la iveală următoarele:

La propunerea președintelui I. Mih. comitetul a hotărît să se reles firul prelegerilor economice intrerupte peste vară, când oamenii erau prea cuprinși cu lucrurile economice. Să se urmeze sirul prelegerilor in Sibiușel, Orăștie, Pricaz, Căstău etc.

Tot la propunerea președintelui comitetul a hotărît in principiu arangierea unei expozițiunii de vite in primăvara viitoare.

Secretarul Reuniunii, I. Moța, a raportat asupra rezultatului concursurilor esecrise de Reuniune. S'au înțintat până-acum: La premiile pentru toți trei concurenții: Constantin T. Viorel din Sibot, Vasile Ștefănescu din Sibiușel, și Simion Dandea din Bucium, fiecare punând in primăvara anului de față peste 50 de altoi noui in grădinile lor. La premiul pentru școale (grădini) de pomi: I. Fleșeriu, tav in Romos, cu grădina de pomi de acolo, condusă de d-sa.

La premiile pentru vițelușe de Pinzgau nu s'a înțintat nimeni. Se va atrage de nou atenția membrilor asupra acestor premii. Până la adunarea generală (la începutul anului viitor), se pot încă înțintă.

S'a adus mulțumită protocolară d-lui Dr. I. Mih. pentru-că a dăruit Reuniunii economice diurnele d-sale de deputat la si nodul arhidiecezan din ast-an, in sumă de 87 cor. și 47 fl.

S'a luat la cunoștință apariția broșurei „După Comasare“ de Isidor Blaga, ca întâia broșură din „Biblioteca Bunului Econom“, și prețul ei se stabilește cu 30 fileri.

Arăturile de toamnă.

Aratul este o lucrare de foarte mare însemnătate in economie; și dela timpul, când el se săvârșește, atârnă in mare măsură buna sau neîndestulitoarea roadă a câmpurilor noastre. Indosebi arăturile de toamnă, sunt de un folos mai pe sus de orice de îndoială; de aceea in timpul din urmă ele au devenit regulă mai ales la compatrioții noștri Sași și la alți plugari de samă, ear in alte țeri cu economia înaintată, se practică, cu mare folos, de zeci de ani.

Îndată după secerat este a se face întâia arătură de cel puțin 10 centimetri; prin această arătură pământul se scapă de buruenile stricăcioase roadei viitoare, și se stărpesc multe gângăni primejdioase sămănturilor. In ajunul iernii ar trebui să se dee pământului o a doua arătură cât mai in față.

Fiindcă însă aratul miriștilor e prea puțin locuri se va fi săvârșit, este de dorit, ca ele să se facă, cât mai adânc, acum in ajunul iernii, și după-ce a început să înghețe; această arătură prinde nespuse de mult plantelor ce se vor sămăna in primăvara viitoare.

Pentru cucuruz, napi, cartofi (grupene) și alte plante primăveratice, de obicei nu facem decât o singură arătură, primăvara. Mai mult tot am dobândi însă dela numitele plante făcând, in loc de una, două arături și anume una acum in ajunul iernii, alta primăvara înainte sămănatului. Arătura de toamnă ajută mai mult decât cea de primăvara, pentru prin această arătură pământul lutos și dobândește in timpul iernii frăgezime și trebuincioasă, ear pământul uscat nu e expus înăspririi prin aburirea grabnică, ce adesea urmează după aratul din primăvara.

Să ne facem deci obiceiul să facem acum in ajunul iernii ogoarele noastre, atât cele, in cari au fost spicoc (miriștile), cât și acelea, unde au fost cucuruz, napi, grupene ș. a.

Pământul astfel lucrat de toamnă, se direge foarte mult și vine mult mai potrivit pentru cultura in primăvara.

In miriștile arate acum, cucuruzul, napii, grupenele ș. a. vor fi neasămănat mai bine ca in cazul, le vom ara numai la primăvara in ajunul sămănatului; ear cucuruzii vor deveni potrivite pentru a sămăna in ele trifoaie, măsărice ș. a.

Cu chipul acesta ne vom îndruma in privința plugăriei pe căi mai bune și vom înmulți roada câmpurilor noastre.

Rigolarea olandeză.

Și in alte țeri, dar' cu deosebire in Olanda, unde pământul se lucra neasămănat mai bine decât la noi, se face un fel de rigolare, care e foarte bună, și prin care se economisește multe cheltueli și osteneală.

Cei-ce fac întrebuințare de rigolarea olandeză, sapă șanțuri numai de câte 25—35 centimetri in lățime și o jumătate de metru adâncime. Pământul scos din șanțul întâiu pune de o parte; pământul din șanțul al doilea se aruncă in cel dinșub; cel din șanțul al treilea se aruncă cel de al doilea și așa mai departe până am ajuns la șanțul din urmă care se umple cu pământul scos din șanțul întâiu. Să înțelege, că și chipul acesta de rigolare, pământul deasupra trebuie să ajungă dedesupt și cel dedesupt să ajungă deasupra.

Un fel de rigolare se poate face și cu plugul anume menit spre săvârșit, sau apoi cu două pluguri, cari unul cu corman, pentru a tăia toarea brazda, și altul fără corman care trebuie să meargă pe urma celui dintăiu, scormonind pământul înămăncat până-acum.

Aratul acesta e mai bun la întemplantarea decât cel obișnuit, dar nu se poate măsura cu adevărat rigolarea, nici chiar cu rigolarea olandeză.

In unele locuri rigolarea e de neputință, și anume unde îndată se pătura roditoare este mal, apă, pietre sau stânci. In astfel de întemplantări suntem siliți să îmbunătățim pe loc: făcând șanțuri de scurgere, tăind cuind petrișul, și marginindu-ne cultura de ierburii și alte plante ce se împacă cu pământul nerigolat.

(„Bunul Econom.“)

Romul Sim

Revista săptămânii.

Afacerea întocmirii unei linii de cale ferată în Bosnia a primit un rezultat zăvălit. Compatrioții noștri mari i viniau pe Austriaci că ei nu s'au făcut un lucru care este necesar pentru interesele Austriei și că ei se țin seama și de dorințele Ungariei. După mai multe conferințe între miniștrii celor două țări, în fine s'au ajuns la o înțelegere, acordându-se și pretențiile ungarilor.

În România mișcările țărănești nu s'au potolit încă; ministerul a și hotărât să păsească mai domol și mai cu înțelepciune la aplicarea legii taxei asupra țuicii.

O țară mereu muncită de revolte ca Spania.

Republicanii, pe de o parte, așa cum și Carliștii pe de alta, mereu fac comploturi pentru răsturnarea domniei, pentru răsturnarea dinastiei.

După ce în războiul avut cu America, Spania a ajuns așa zicând pe pragul de moarte, bătută și aproape lipsită de sârăcie, mai o frământă și războaiele politice și luptele lor, așa că a fost chemat la cârmă un guvern militar, care a luat energii măsuri pentru a potoli revoluția.

În America, în Statele-Unite, s'a făcut alegerea delegaților tuturor provinciilor, care la rândul lor vor alege în luna Decembrie pe președintele Statelor-Unite, pe un nou perioadă de patru ani, implinindu-se termenul guvernului actualului președinte Mac Kinley.

Au candidat pentru această alegere, Mac Kinley, actualul președinte, ca reprezentant al republicanilor, și Bryan, ca reprezentant al democraților.

Șansele reușitei le are însă și de data aceasta Mac Kinley, căci partizanii săi au fost aleși de delegați în Yun nu năr cu mult mai mare de cât al lui Bryan.

Din Dietă.

— Ședința dela 8 Noembrie. —

Desbaterea și în această ședință s'a petrecut tot numai asupra proiectului de lege despre căsătorii românești. Oratorul ședinței au fost deputatul Rakovszky István și Polzky Agoston.

Rakovszky, într-o vorbire de două ore, a polemizat cu vorbirea lui Szilágyi Dezső din ședința trecută. Au atras atențiunea Dietei îndeosebi acele expuneri ale oratorului, prin care a cercat să arate, că familiile principiare germane numai cele căsătorii le considerau morgantice (pe mâna stângă), care le încheiau cu dame din societatea burgheză. Oratorul, care și-a expus părțile spriginite pe o mulțime de citate, a fost frenetic aplaudat de partizanii săi.

După el a vorbit Polzky Agoston, care a ținut să dovedească îndeosebi corectitatea vederilor lui Szilágyi și necesitatea înțelegării în lege a proiectului.

Desbaterea continuă și se afirmă, că Szilágyi din nou are să vorbească la discuția proiectului din chestie.

Noutăți

Arad, 9 Noembrie n. 1900.

Noutăți în familia domnitoare. Din Cămin s'a delegat în ză că arhiepiscopul Petru Erdődy, în vârstă de 81 ani, să se ducă la Marea Orșani Bourbon de S. ca să ia cinstul și contelea de C. seria.

Sfințirea bisericii în Covăsiuț. Nișionul, la două săptămâni de la înălțarea în 15 28 Oct. n. e., s'a sfințit biserica greco-catolică din Covăsiuț prin prezența protopreșbiterului Simeon George Popovici asistat de preoții din loc Ioan Micloș și Al. Măntoiu al lui Vasile. De atunci era plecat, poporul a venit, în număr mare la sfințirea și sfințirea, când prin această como de drag ste pentru casa lui Dumnezeu.

Întreprinzătorul Vasile Fulge din loc a mulțumit în general, pe toți credincioșii care din suflet i-au încredințat renovarea. S'au făcut și daruri frumoase din partea țărânilor mai cu dare de mână. Așa, în primul rând, este vechia de laudă frumusețea Nicodim Sator, care a renovat sfântul iconostas, cu însemnata sumă de 320 fl.

Alți frumăși, Boba Mihai, a dăruit o cădelniță în preț de 16 fl.; iar credincioasa Colf Elena a făcut un stihar preț de 3 fl.

Pentru darurile acestea primescă maritimii dăruitori și pe această cale mulțumim poporului nostru din Covăsiuț. Mulți văzând frumoasa lor pildă, au înțeles, că vor urma să facă și dinși ei asemenea. Poporul avea mare bucurie și toți au fost mulțumii, că au ajuns a vedea caștil sfânta biserică dată destinațiunii sale. — *Reporter.*

Rapozi ori Irozi? Sâmbăta trecută — serie „Telegraful” — s'a sfințit cu mare alau în Sibiu ziua onomastică a P. C. Sale arhiepiscopului Dr. Iarion Fușcarin.

Cu această ocazie d-l Bologa, profesor la școala civilă de fete, a ținut o vorbire, în care referitor la cartea „Mitropolia”, care a de sub tipar de P. Cuvioșia Sa, a zis:

„Simțiam, că ne aflăm la picioarele unui munte înalt, dar erau bătătorii cărările și nu ne puteam ridica pe înălțimile lui, ca să i putem aprea frumusețea și bogăția pomorilor asigurați în trecut. *Ilustrata* Voastră areți meritul a fi dăruș a potcul, prin care dat ne este și nouă generațiilor noi mare a privi în înțelegere și splendoare pe fetele b. r. h. Andrei Baron de Ș gura, marele regenerator al bisericii noastre.”

Va să zică că nu se știea, că ea aceasta nu era și știa că s'au sfințit Ș gura? O curiozitate! Popul, disursul totuși a rămas în discuție și s'au sfințit Ș gura? (a jube) nu s'au sfințit Ș gura? O curiozitate! Gura la cap!

Inchiderea sinodului din România. Sfântul Sinod al bisericii autocefale române din regatul român, terminându-și lucrările puse la ordinea zilei pentru această sesiune de toamnă, s'a închis prin mesagi regal, cetit de către ministrul român de culte și instrucțiune publică.

Logodnă. Di Petru Lasca cleric aș solvent din Boiz s'a logodit cu doamna Rosalia Niga din Arad. Să fie în ceas bun!

— Ana Loța în Civan și Iulian Voia încredințați. — Felicitări!

Contra magharisirii. La 6 Noembrie în sfatul originos din Pressburg s'a întemplet un lucru, care i a mâhnit adânc pe Unguri. Avocatul patriot Zevnek (vre un Slovac reneș) propusese cădea mâr de mult, ca la ședințe să se vorbească unghurește. Asupra acestei propuneri era să se hotărască la 6 e. Atât de puține sorți de isbândă avea însă propunerea, încât chiar Zevnek și a retras o. Estă de ce patrioții varsă lacrimi amare. Chiar în vechia capitală a țării să se întemplet o ast fel de — dreptate, asta ei nu pot suferi fără a se plânge. Ba ce e mai mult: chiar și retragerea propunerii a trebuit să se facă în limba românească. Ungurește nimeni n'a vrut să înțeleagă.

O mare nenorocire ni se scrie că s'a întemplet zilele acestea în comuna Ștef (comitatul Bhor) în ziua de 22 Octomvrie s'a aprins adăc din neabgare de seamă căsătoria mică și sârăcioasă a unui econom de acolo. În puține clipe căsătoria cu toate ce erau pe lângă ea se prefăcuse în cenăș. Focul ajutat de un vânt puternic, ce sufla grosznic de că ră rășorit mează zi, lua din ce în ce tot mai mari dimensiuni și în puține clipe prefăcuse în cenăș și că patru case cu toate cuprinsă fiecele lor. Bieții oameni s'au sculat în cea mai ne-grăbarie cu atît mai mare, că a nimeni nu pot căna tot ce are omul: b. caș, fân și legume sunt adunați în grădă și în celelalte locuri s'au distruse. Căci în anul trecut la omul l. decât s'au înțeles și gura de jură, ceozl mănă ne caș pe cap. Dăte că i r i mci omul n'a fost aspră. Un lucru acesta, de care ar trebui adată să se dea seamă și omeni noștri. J r tte omenești nu au fast; aceasta e a se mulțumi împiegurării, că focul a isbucit zopa pe la orele 10 înainte de amiază. Mult au ajutat la localizarea focului și oamenii din comanele din giur, cari văzând primejdia, alergau într'acolo cu dorul de a pute ajuta: de căt — potrivit puterii fetele, cari mai des înăz preseră notariul și curul Tereșu Popovici și a preotului local Miron Borșel a ajutat mult. Notarul s'aruga în dreapta și în stînga, dând sfaturi și povățu omenilor și îndemnându-i să ajute celor primejduiți. Fapta cea bună se laudă de sine. Bieții oameni! Că de vrednic ar fi de ajutorul, ce li s'er dal! Să-I ajutorăm, care cu ce vom pute căci aceasta ni e da bonită noastră creștinească. — *M.*

Necrolog. Primită tristă știre, că d-l George Gaspar, preot greco-catolic și asesor consistorial după un morb îndelungat, prozăcut cu se taină, și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului, Marți în 24 Octomvrie (6 Noembrie) 18'0 la orele 10 din noaptea în al 67-lea an al etății și al 43-lea an al fericitel sale căsătorii, servind în comuna Cricova 42 de ani la altarul Domnului. Încredințarea s'a făcut el, în 26 Octomvrie (8 Novembre), în comuna Iablașița. Fiul s'omul lin și memoria bine cuvântată!

O rectificare?! Sub acest titlu „Gazeta” (8 Noembrie) scrie:

„Față cu știrea lansată în nr.-ul de Marți al „Tribunei Poporului”, că I. P. Sa d-l arhiepiscop și metropolit Ioan Meșianu nu ar fi contribuit cu nimic pentru fondul mesei studenților români din Brașov, ni se comunică din favor competent și suntem rugați a constata, că I. P. S. Sa a contribuit, încă în Februarie 1899, cu o sumă însemnată, dar în mod anonim.”

Să fie cu iertare, dar noi am afirmat altceva și anume: că deși mai zilele trecute I. P. S. Sa Metropolitul Meșianu a dat 5000 coroane — zi cinei nui — pentru că a finanțat icornetele reparare dela Ștef Nicolae, pentru mesei studenților nu a dat, cu acel privilegiu, nimic!

Asta s'o desmintă „izvorul competent”!

Cărți de școală. Atragem atențiunea domnilor învățători asupra bunelor cărți de școală ale d-lui profesor Ioan Petru din Arad: — a) Gramatica română, partea I, pentru clasa III-a primară; preț: 30 fileri; b) Gramatica română, partea II, pentru clasa IV-a primară; preț: 60 fileri.

Se pot comanda dela autor, sau prin administrațiunea „Tribunei Poporului” și prin librăria Klein Mór din Arad.

Omor pe scena teatrului. În teatrul din Saragosa s'a reprezentat zilele trecute o senșatională dramă. Într-o scenă se reprezenta, cum un comisar de poliție împuseă pe un bandit. Din nenorocire scena aceasta s'a petrecut în fapt. Artistul, care reprezenta pe comisar, din neatențiune a folosit o pușcă, în care era glonț omoritor și astfel când a pușcat asupra artistului bandit, acesta a rămas mort pe loc. Mai tragic este faptul, că ucigașul a fost frate cu cel ucis.

Grindină și fulgere în Noembrie. Se scrie din Dej, că în 2 i. e. a fost acolo o groznică ploaie cu grindină și fulgere, ceea ce în Noembrie foarte rar s'a mai pomenit.

Krüger în drum spre Europa. Din Dăbubi cu data de 6 i. e. ni se raportează la Bruxelles, că vaporul olandez „Golderland” din pricina îmbolnăvirii lui Krüger, care și de ce drumul spre Europa cu acest vapor, — câteva zile s'a oprit în loc. Asă s'a probabil, că Krüger numai prin 16—20 Noembrie va sosi la Marseilă.

Dare de seamă. Cu ocaziunea reprezentanțiunii tatraie date în Brad la 29 Septemvrie 1900 în favorul fondului pentru convict la gimnaziul din Brad.

Intratele au fost: . . . 220 e. 52 f.
Estela 132 e. 52 f.
Rezultă venit curat . . . 88 e. 60 f.
Suprasolvari au încurs dela d-ni: E. Costescu, Deva, 50 fil.; T. Roșu, Deva, 59 fil.; L. Perian, Băița, 6 cor.; R. Coșoiu, Băița de Criș 2 cor.; Szabó L., Brad, 1 cor.; Pietșh L., Luncoi de Jos, 1 cor. 40 fil.; iar contribuiri dela d-ni: Dr. N. Popovici, Oradea mare, 4 cor.; Kugel M., Brad 2 cor.

Venitul curat s'a pus la destinațiunea sa.

Esprimăm și pe această cale mulțumită binevoitorilor spriginitori!

Brad, în 25 Octomvrie 1900.

Pentru comitet: Dr. Ioan Radu, Mihail Stoica.

Dioramă, având mulțime de tablouri frumoase, dela expoziția din Paris, foarte fidel date, s'a deschis în strada Salsaz Nr. 3 din loc. Director A. Konte. Merită să fie văzută de toți. Prețul de intrare 15 cr.

AVIS!

Aduc la cunoștința P. T. mei pacienți, că cu prima Noembrie mi-am schimbat locuința în Strada Zrinyi Nr. 3, unde imi am și institutul medical, care e deschis de dimineata dela orele 6 până seara la orele 7. Ordinez în orele 8—9 a. m. 2—4 p. m.

Telefon: 270 Dr. Hecht.

Poșta Redacției.

Nedumeritului: „VICTORIA” e bancă, care dă bani împrumut pe cambii și pe tabulare și primește depuneri, după care plătește la depozenți 5 la sută. „TRANSILVANIA” e bancă de asigurare, unde s'i asigură oamenii averile contra focului și se asigură viața. Amândouă sunt cu totul deosebite una de alta și n'au nici o treabă la oală, cum nu are apa cu focul.

Posta Administrației.

Din Vesele Bota în Corcă st. Mărtin: 2 coroane primate a un sunt pe jumătatea întâiu a anului 1900; v8 rugăm a ne trimite și pe a 2 jumătate, căci V'am așteptat destul.

ECONOMIE.

Prețurile dela 1 Noembrie.

din Arad:

Grâni cel mai bun . . . cor. 7.14—7.40.
Cucuruz 5.25—5.50.
Săcară 5.10—5.15.
Orz 5.50—5.60.
Ovăș 4.70—4.90.

Petul porcilor.

Conform buletinelor din B. Pesta Köbánya (Steinbrack).
Porci: tineri, grei logreșăți de peste 320 kilogr. perechia: bani 98—99.
Tineri mijloci în greutate de 251—320 Chilg. perechia bani 97—98.
Tineri ușori în greutate de 250 Chilg. perechia: bani 98—99.
Porci de Sârbia grei de peste 260 Chilg. perechia: bani 97—97 și ușori de peste 210 Chilg. perechia: bani 94—95.

Editor: Aurel Popovici Bareianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

423 25-59

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, manufacturi, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viata omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru termینuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Clănad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“)

Pięta Tököly, colț cu strada Lazar Vilmos.

Pentru doamni și dame.

Modern aranjate: bai de șuri, bășcan mari cu apă caldă și rece, — bai de vază. Dașuri excelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cerceri ale științei.

Prețuri moderate.

508 9—

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15—50 a-1.

Na comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorința anticipată de la mine cheltuelile de intabulare.

Provoacă-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțamire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes eu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4⁰/₀ 4¹/₂ și 5⁰/₀

pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moși 453 25—25

Szűos F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dă numai dacă la întrebările ce se fac se adună și marcă poștală

Deposít de giuvaeruri, ciacurice și argintieri.

Bogat asortiment de ciacurice cu pendulă, de perete și deșteptătoare.

I. GYALLET SI FILII.
Fondat 1867
Arad, Piata Andrássy Nr. 24.
Fondat 1867

Fondat 1867

Reparațiuni de tot felul

de masurice și giuvaere

sa execută cu toată promptitudinea

Cu prețurile cele mai moderate.

479 -12

P. T.

Am onoarea de a face cunoscut, ca proprietar de fapt al Hotelului Palatin (Nador szálloda), că cu mari sacrificii materiale am reînviat cu totul acest plăcut otel pentru public în curgere de un întreg șir de ani; odaile pentru oaspeți le-am mobilat cu totul din nou și cu lucu, în așa fel, încât Hotelul Palatin nu are rival, nu numai, în Arad, ci în întreaga Câmpia (Alföld), întru cât privește comoditatea curățenia și plăcuta petrecere, ca acasă.

Grajduri curate și aerisite, curte mare, largă, șopron acoperit pentru trăsuri, sunt tot atâtea avantagii ale „Hotelului Palatin“, de care nici alt hotel nu dispune.

Prețurile camerelor:

Cele mai elegante odăi- saloane de stradă, cu 2 paturi, pentru 24 ore	4 cor. — fi.
„ „ „ „ de curte „ „ 24 „	2 „ 40 „
„ „ „ „ de stradă 1 pat „ 24 „	3 „ — „
„ „ „ „ de curte „ „ 24 „	1 „ 60 „

Cu deosebită stimă

Martin Török,

proprietarul „Hotelului Palatin“

Am onoarea de-a aduce la cunoștințapre a Onor. D-voastre, că am primit cu conducerea „Hotelului Palatin“, și că am închiriat tot eu și restaurantul din Hotel. În restaurantul meu se găsește în orî ce timp cele mai excelente vinuri de deal veritabile; ear bucătaria mea servește mîncării curate și gustoase.

Rugându-vă pentru prețitul D-voastre concurs, sunt cu toată stima

gata a vă servi:

Nicolae Gavrillette,

contucătorul „Hotelului Palatin“ și antreprenorul restaurantului.

516 3—3

Institut de cură,

deschis de dimineața dela 6 ore până la 7 ore seară
(abstrăgînd orele dela 9—11 m. am.)

La dispoziția publicului stau aranjate de mijloace de locuire:

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagrită, aprindere de nervi (ischias), dureri la coaste și la față, nevralgia, aprinderi de pelița peptului și a foalelui, otrăvire cu m. tal (argiat vie, zinc, argiat, plumb).
2. Morburi de sînge (cu sîngele curat de mercuriu și iod), Ingrășarea peste măsură, grăsimea în înțar, aprindere de pelița rinichilor, boala de zahăr (diabet).
3. Anergia, nevrostonia (stăbirea nervilor) nervositatea.
4. Morburi de piele învîchit, scrofule, lupusul, etc.

După felul bolii, scaldă se execută cu apă caldă sau rece, de masaj sau în pachetare. — Întrebuințarea odată costa: 1 fl. 25 c.; 15 bilete: 15 fl.

Camee pentru înhalăție, după metoda lui Gleihsenberg Ems, pentru apăsări acute și învechite de gât, de plumăni, cum și pentru dăltarea de plămîni și astma. — Întrebuințarea odată costa: 75 c.; 15 bilete: 9 fl.

Cura cu apă-rece. Întrebuințarea odată: 60 c.; 15 bilete 7 fl.

Gimnastica sistematică pentru învechite convalescenților cu musculatură slabă, pentru învechite rănilor și a oasnilor desvelte și pentru suferința de durere în înțar și de strîmțarea coșului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după cum e felul casului de boală.

Fie care bolnav se poate consulta și în prezența medicului său propriu, sau după sfatul medicului său. Oricînd plîns și curei se întîmplă schimbările de vreme.

Dr. A. HECHT,

Arad, strada Zrinyi Nr. 3 Telefon: Nr. 270.

450 89—89